

BAGI LÁSZLÓ

A 75. Rangerezred műveletei Grenada 1983-as megszállásakor

1. Grenada földrajzi, etnikai, gazdasági adatai

Grenada nemcsak a méretét (344 km²), hanem egyéb, gazdasági és populációs mutatóit tekintve is kis ország a Kis-Antillákon. Lakosai főként mezőgazdaságból élnek, a vidékre jellemző termények termesztésével foglalkoznak, mint például a kakaó, a cukornád, a szerecsendió, a banán, stb. A sziget maga vulkanikus eredetű, felfedezése is 1498-ig, Kolombusz egyik expedíciójáig várható magára. Elsőként a franciák kolonizálták, majd az angolok vették birtokukba. Fővárosa St. Georges lett.

A tárgyalt korban Grenada egy független kis állam a Nyugat-Indiákon, tagja a Brit Nemzetközösségnek. Az országhoz tartozik maga Grenada szigete s néhány kisebb sziget a fő szigettől délre. A gyarmati időkben gazdasága nagyrészt abból állt, hogy az ültetvényeket birtokló angol telepesek a földet afrikai származású rabszolgákkal műveltették. Ez a szigetország etnikai térképén ma is meglátszik.

A sziget hossza 34 km, szélessége 19 km. Területe erősen erdős, hegyes, ami vulkanikus eredetének köszönhető. A legmagasabb csúcsa a Mt. Saint Catherine. A hegyes részeket völgyek szabdalják, sok gyorsfolyású patakkal. Éghajlata trópusi, évi átlaghőmérséklete 28 °C. Az esős évszak itt júniustól decemberig tart, s a csúcspont a csapadék mennyisége szempontjából november.

Az egyetlen városa s egyben a főváros St. Georges. Mivel az ország igen kicsi,

gazdasága is jelentéktelen, a nagy események elkerültek, egészen az 1970-es évek végéig.¹ Ekkor olyan eseménysorozat vette kezdetét az országban, ami a hidegháború miatt egy, a hidegháborús helyzetbe beleillő helyi háborúba torkollott. A grenadai háború története kiválóan példáját adja az USA által a hidegháborúban alkalmazott stratégiának. Egy olyan háború, melynek magyar nyelven kevés feldolgozása született, emellett az USA *különleges és gyorsreagálási erőinek szinte minden fontosabb alakulatát bevetette* itt. A grenadai háború fontos hadtörténeti hozadéka, hogy egészen addig nem létezett egységes doktrína az USA részéről² arra nézve, hogy hogyan kezelendő egy konfliktus, mely „alacsony intenzitású, rövid”, de mégis gyors, pontos, hatékony beavatkozást igényel. A grenadai események viszont megmutatták, melyik a legjobb módszer az efféle konfliktusok kezelésére. Az itt kialakult tapasztalatok az amerikai hadsereg kézikönyvében, az ún. FM 100³-ban öltöttek testet,⁴ melyre még nagyon sokszor lett szüksége az az Egyesült Államok hadseregének.

2. Az előzmények

2.1. BALOLDALI FORRADALOM

A tárgyalni kívánt eseménysorozat kiváltó okai tulajdonképpen 1979. március 13-án kezdődtek. Ekkor történt, hogy az általános, titkos választások útján megválasztott, legitim grenadai kormányt egy baloldali, Maurice Bishop nevével fémjelzett cso-

port döntötte meg, majd ahogy ez lenni szokott, egyből neki is látott a leendő kommunista társadalom alapjait lefektetni.⁵ Az Új Együttös Erőfeszítés A Jólétért, Az Oktatásért És A Felszabadításért (az Új Ékkő Mozgalom – utalva Grenadára, mint a Kis-Antillák „ékségére”)⁶ elűzte Sir Eric Gairyt, Grenada első miniszterelnökét, és népi forradalmi kormányt alakított. Ez már önmagában ingerelte az USA-t, ahol külpolitikai elemzők – nem túl meglepő módon – a kommunizmus előretöréseként értékelték az eseményeket. Bishop nyomasztó gazdasági helyzetben került hatalomra, ezt jelezték az egyre erősödő lakossági tüntetések is. Ezt enyhítendő, Bishop segítséget kért Kubától és más kommunista országoktól. Ennek megfelelően a következő időszakban kelet-európai „turisták” tömegei érkeztek Grenadára, akik katonai és gazdasági tanácsadói feladatot láttak el.⁷ A kubai diktátor, Fidel Castro örömmel segített Bishopnak, hiszen ezzel katonai-gazdasági-politikai szövetségest biztosíthatott volna a körülzárt Kubának. Bishoppal együtt megtagadták az amerikai követelések teljesítését, melyek demokratikus választásokat akartak kikényszeríteni a szigetországban; ez is hozzájárult a konfliktus kiteljesedéséhez St. Georges és Washington közt.

2.2. Egy újabb „lándzsahegy” az USA torkánál

A történet akkor vett élesebb fordulatot, amikor a grenadai baloldaliak – „a sziget elszigeteltségét enyhítendő, a turizmus és a gazdaság fellendülését szolgáló”⁸ – egy tízezer láb hosszú nemzetközi repülőtér építésébe kezdtek a kommunista Kuba, és valószínűleg a Szovjetunió segítségét is igénybe véve. Ez már nyílt fenyegetést jelentett a térben igen közeli USA számára, hisz egy reptér – legyen az bármennyire is polgári

jellegű – szükség esetén bármikor szolgálhat katonai célokat. Katonai elemzők azonnal kimutatták, hogy a repülőtér kiválóan alkalmas a kubai MIG-23-asok indítására és érkeztetésére, valamint a kubai vadászbombázóknak is utánpótlási bázisként szolgálhat. Emellett megkönnyítené a keleti blokkból ideérkező szállítmányok fogadását is. Ha megépül, az nemcsak a grenadai, de a kubai és szovjet légierőnek is nagy előnyt nyújthatott volna mint csapásmérést indító bázis az USA ellen.⁹ Az amerikaiak ezt természetesen nem nézhették tétlenül, annál is inkább, hisz az addig reguláris hadsereggel sem rendelkező Grenadába megérkeztek az első komolyabb fegyverszállítmányok is (1979-ben például csak egyetlen hajószállítmány a sok közül 3400 géppisztolyt, és az ezekhez való, mintegy hárommillió lőszert tartalmazott).¹⁰ Így Grenada már az Egyesült Államokat is fenyegette, valamint az USA szempontjából politikailag amúgy sem túl stabil Dél-Amerikát. Egy esetleges kommunista hatalomátvételt esetén a grenadai repülőtér kiválóan alkalmas lett volna a dél-amerikai kommunisták támogatására is. Ronald Reagan, az USA elnöke nyíltan megvádolta Grenadát, hogy elősegíti a kubai és szovjet katonai létesítmények építését a Karibi-térségben, amivel nem állt messze az igazságtól. Szót emelt még emellett a rengeteg beérkező fegyverszállítmány miatt is.¹¹ Az USA-ban ekkoriban – ugyanúgy, mint keleti vetélytársában, a Szovjetunióban – élt egy bizonyos felfokozott hidegháborús gyanakvás és félelem gyakorlatilag mindennel szemben, amit nem ő maga kezdeményezett és kivitelezett. S mint ilyen, feljogosítva érezte magát, hogy beleavatkozon mindenbe, amiről úgy gondolja, hogy az érdekeit veszélyezteti. Ennek, valamint a térbeli közelségnek a tudatában érthető az USA fokozott aktivitása ebben a kérdésben. Van azonban még egy fontos amerikai vonatkozása a grenadai eseményeknek. Ebben az időpontban ugyanis körülbelül 600 amerikai

orvostanhallgató (az országban amerikai orvosi egyetem működött), továbbá még 400 külföldi állampolgár tartózkodik Grenadán¹² (köztük amerikaiak is), akiknek érdekképviselete és védelme szintén az USA-ra tartozott.

A beavatkozás szükségessége akkor vált nyilvánvalóvá, amikor a grenadai forradalom már – ahogy ez lenni szokott – önmagát kezdte felszámolni. Ennek a folyamatnak fontos lépése volt, mikor Maurice Bishopot, a forradalom kezdeti vezetőjét is meggyilkolták 1983. október 13-án.¹³ Ez a tett egy hadseregen belüli csoportot irányító szélsőbaloldali vezető, Bernard Coard számlájára írható, aki Bishopnál jóval tevékenyebb és agresszívvabb figurája a grenadai eseményeknek. Kezdetben helyettes miniszterelnöki posztot töltött be, később (Bishop eltávolítása után) ő nyerte el Bishop posztját. Természetesen lecsérélte a teljes volt kormányt, és újat alakított helyette, ami – Reagan ekkor elhangzott szavaival élve – „baloldali banditák brutális csoportja” volt.¹⁴ Ez a kijelentés már önmagában is jelzi a közelgő amerikai katonai beavatkozást. A PRA¹⁵ ekkor már – köszönhetően a kubai és szovjet fegyverszállítmányoknak és katonai tanácsadóknak – a karibi térség egyik erős hadereje volt, ami miatt nemcsak az USA, hanem a többi karibi ország is veszélyeztetve érezte magát.¹⁶ Az hadseregfejlesztés és a népszerű politikusok bebörtönzése a grenadai lakosság számára is kezdett egyre nyomasztóbbá válni. Ennek megfelelően tömegtüntetésekre került sor, melyek közül néhány folyamán a tüntetők olyan börtönöket is megostromoltak, amelyekben politikai foglyokat tartottak fogva. A leghíresebb ilyen a Mt. Royal börtön elleni támadás volt. Ebben a börtönben tartották fogva Maurice Bishopot is. Mikor a tüntetők kiszabadították a politikust, a börtön védelmét ellátó erők parancsnoka sortűzet vezényelt a tömegre. Ekkor vesztette életét Bishop, és rajta kívül még körülbelül 100

tüntető.¹⁷ Ez az esemény megrázta a közvéleményt és hatására több karibi ország, például Jamaica és Barbados segítséget kért a környező országoktól, és természetesen az Egyesült Államoktól.¹⁸ Az USA ettől kezdve komolyan odafigyelt a grenadai eseményekre és 1983. október 19-én 1400 fős haderőt vezényelt a térségbe. Miután több felderítőrepülést hajtottak végre Lockheed SR-71 típusú felderítőgépekkel – felmérve így a pontos katonai helyzetet – Reagan elnök elrendelte a támadást, mely 1983. október 25-én kezdetét is vette.¹⁹

3. Egy tipikus „Low Intensity Conflict”²⁰

3.1. A SZEMBEN ÁLLÓ ERŐK

Az amerikai hírszerzés adatai szerint a velük szemben álló erők összetétele a következő volt: 1200-1500 főnyi PRA-katona, 2000-5000 főnyi milícia-tag, 784 főnyi kubai munkásegység,²¹ akik az épülő repülőtéren dolgoztak, szerepük „nem tisztázott” (nem tudták, végeznek-e majd katonai tevékenységet)²², kisebb egységek a szovjet Spetznazból,²³ akikről csak feltételezték, hogy ott vannak, de sem szerepük, sem pontos hollétük „nem tisztázott”, ám valószínű, hogy több tevékenységben részt vettek, melyek nem feltétlenül harci jellegűek voltak.²⁴ A kubai-grenadai erők nem rendelkeztek számottevő légierővel, ám léghéltámasz veszélyesnek látszott: szovjet típusú ZSU-23-as ikercsőű gépágyúk, képzett katonák. Páncéloserejük azonban már említésre méltó: a gerincet alkotó BTR-60-as szovjet gyártmányú páncélozott szállító harcjárművek (PSZH) mellett különféle, bár igen kis számú páncélosokkal, elsősorban lövészpáncélosokkal rendelkeztek.²⁵ Haditengerészettel a szó hagyományos értelmében nem rendelkeztek, ha-

csak azt a néhány partmenti járőrfeladatot ellátó alig felfegyverzett járőrhajót nem tekintjük annak.²⁶

Az amerikaiak ezzel szemben mind felszerelés, mind katonai képzettség szempontjából fölényben voltak. A szükség esetén bevethető egységeket felesleges lenne felsorolni, egyrészt nagy számuk miatt, másrészt pedig azért, mert alkalmazásukra nem került sor. Ennek megfelelően csak azokat az egységeket sorolom fel, akik tevékenyen részt vettek a grenadai háborúban. Ezek a következők: a 82. légideszant-hadosztály 505. és 508. gyalogezerde, kisebb támogató egységekkel, a 160. Különleges Rendeltetésű Légiezred („Night Stalkers”),²⁷ a Különleges Rendeltetésű Erők különféle egységei (A Szárazföldi Erő különleges rendeltetésű csapataitól elsőként kell megemlíteni a 75. rangerezzet, a Delta Force kommandót, a Különleges Erőket, továbbá a 4. Lélektani hadviselési csoportot²⁸; A Haditengerészet különleges rendeltetésű csapataitól a Tengeri, Légi, Szárazföldi Csoportok (SEAL) játszott fontos szerepet (ezen belül is a Seal Team Six)²⁹; A Légierő különleges rendeltetésű csapataitól pedig az 1. különleges hadviselési repülőwing volt jelen³⁰). Már a háború kirobbanásától kezdve jelen volt a haditengerészet részéről a helikopterhordozó USS Guam hadihajó, melynek fedélzetén a támadó- és szállítóhelikopterek mellett egy 1700 fős kétélű egység is jelen volt a 22. Tengerészeti Kétélű Egységtől, valamint a USS Barnstable County, a USS Manitowoc, a USS Fort Snelling, a USS Trenton és a USS Corsair³¹, emellett a konfliktus kitörésekor már útban volt a térségbe a USS Independence vezette hadihajó-kötélék is, szintén légi egységekkel a fedélzetén. Ez a kötelék a USS Independence mellett a USS Richmond K. Turnert, a USS Coontzot, a USS Caront, a USS Moosebrugget, a USS Clinton Spraguet és a USS Suribachit foglalta magába.³²

Később a következő hadihajók vettek

még részt a tengeri hadműveletekben: USS Aquila (PHM-4), USS Aubrey Fitch (FFG-34), USS Briscoe (DD-977), USS Portsmouth (SSN-707), USS Recovery (ARS-43), USS Saipan (LHA-2), USS Sampson (DDG-10), USS Samuel Eliot Morison (FFG-13) és a USS Taurus (PHM-3).³³

–a légitámogatás biztosítására létrehoztak egy JTF.120 (Joint Task Force: Egyesített Alkalmi Harci Kötélék) elnevezésű kombinált repülőegységet is,³⁴ melyet – a fentebb felsorolt tengerészeti és szárazföldi egységekkel együtt – Metcalf admirális parancsnoksága alá helyeztek, a parancsnokság központját a USS Guamon rendezték be.³⁵

3.2. A KEZDET: CÉLOK ÉS TÉVHITEK

Az amerikaiaknak két hét kellett, hogy a grenadai puccsra katonailag is reagáljanak. Az első amerikai egységek 1983. október 25-én hajnalban landoltak a grenadai partokon, megkezdve ezzel az Operation Urgent Fury fedőnévre keresztelt akció első szakaszát. Ebben, és a hadművelet egyéb részeiben is segítségükre volt a Keleti Karibi Államok Szervezete,³⁶ melynek tagjai közül Barbados, Jamaica, Antigua, Dominica, St. Lucia és St. Vincent említhetők meg, mint főbb résztvevők,³⁷ ám segítségük nekik is csak jelképes volt, a fő feladatok az USA-ra hárultak. Ők alkották tehát a szembenálló felek közül az egyik oldalt, míg grenadai és kubai katonai egységek, továbbá szovjet, keletnémet, észak-koreai, bolgár és líbiai katonai tanácsadók³⁸ a másikat. Az amerikai beavatkozás célkitűzései a következő három főbb csoportra oszthatók: a mintegy 600 orvostanhallgató kiszabadítása; a kormányzó, Sir Paul Scoon megmentése; a szigeten található kubai-grenadai ellenséges erők legyőzése.³⁹ Ennek megfelelően az amerikai

4. A 75. Ranger- ezred tevékeny- sege

4.1. A SALINES REPÜLŐTÉR

Első akciójuk hely-
színére október 25-én
repülőgéppel érkeztek
volna a rangerek a Sa-
lines repülőtérre, még-
hozzá oly módon,
hogy az őket szállító
gépek a kifutón lan-
doltak volna.⁴³ Ezt a
tervet keresztülhúzta
viszont az a felderí-

hadműveleteknek két fő csapásiránya volt,
melyek a mellékelt térképen nyíllal vannak
jelölve.⁴⁰

Ha az amerikai közbelépés első felét
akarnánk pár szóban összefoglalni, akkor azt
mondhatnánk rá: ami elromolhat, az előbb-
utóbb el is romlik. Az akcióban azonban
minden inkább „előbb” romlott el, s ráadásul
szinte minden egyszerre. Véleményem sze-
rint egy ilyen nagyságrendű bevetés igényel-
te volna a pontosabb, átgondoltabb terve-
zést, amire nem került sor az akció előtt.⁴¹
Egy ilyen jellegű megbeszélést egyébként
egyedül Patterson dandártábornok hiányolt,⁴²
aki a légiutánpótlást szállító légicsapatok
parancsnoka volt, a többiek nem. Feltehető-
leg úgy vélték, az akció nem igényli a ponto-
sabb tervezést, ám ezzel ellentétben az akció
már majdnem az elején kudarcba torkollott.
Ezt persze a háború szerencsés végkimenete-
le hamar elfeledtette.

tőktől érkezett jelentés, hogy a repülőtéren a
grenadai-kubai erők szovjet típusú, ún.
leszállásgátló akadályokat helyeztek el.⁴⁴ Emi-
att a terv eredeti formájában keresztülvihe-
tetlenné vált. Sajnos a jelentés viszonylag
későn érkezett a parancsnokságra, így sokat
változtatni nem maradt idő, a küldetést vi-
szont mindenképpen végre kellett hajtani.
Így született meg az a kényszerdöntés, hogy
a landolást kikerülve a rangereket ejtőernyő-
vel kell a területre eljuttatni.⁴⁵ Sejtethető, hogy
a művelet részletes megtervezésére nem ma-
radt idő, mincként következtében előfordult,
hogy némelyik ejtőernyős több mint kétsze-
res teherrel ugrott. A rangerek olyannyira
nem voltak felkészülve az ugrásra, olyan
hirtelen jött a parancs, hogy felszerelésüket
összeállítani már csak a repülőgépben volt
idejük.⁴⁶ A módosított terv értelmében ere-
detileg nem a rangereket kellett volna első-
ként a repülőtérre juttatni, hanem egy ejtőer-
nyős egységet, akik számukra a terepet bizto-
sították volna. A ledobási övezet fölé történő
szállításra külön a légierőhöz tartozó egysé-
geket bízták meg. Azonban – és itt újra
utalnék az uralkodó káoszra – a légierő

egyszerűen elutasította a kérést, megtagadva a végrehajtást.⁴⁷ Emellett az esetleges becsültek azonnali kimentésére és evakuálására sem lehetett számítani, mert a légierő ekkor bevetett helikopterei nem voltak felkészítve a hadihajókon végrehajtandó landolásra. Ez természetesen nem derítette jobb kedvre a bevetésre készülődő katonákat. Kitűnő példa az összefegyvernemi rivalizálásra és szervezetlenségre, hogy Norman Schwarzkopfnak, a résztvevő erők megbízott helyettes parancsnokának a hadbíróssággal való fenyegetés eszközét kellett bevetnie egy tengerészeti tiszttel szemben, mert az nem akarta engedélyezni, hogy a katonákat a tengerészet helikopterein szállítsák a ledobási övezetbe.⁴⁸ Végül sikerült ugyan „meggyőzni” az ezredet, ám az akciót később mégsem ilyen módon hajtották végre, hanem a helikopterek helyett C-130-as szállító repülőgépeket használták.⁴⁹

A bevetés kezdő időpontja, az ún. H-óra hajnali 5.36-ra esett. A rangerek a korai órákban hagyták el a barbadosi előkészítő támaszpontot az USAF⁵⁰ 1. különleges hadviselési repülőwingnek a Hulburt Field (Florida) támaszponton állomásozó 8. Különleges hadviselési százada⁵¹ MC-130E Hercules repülőgépeinek fedélzetén.⁵² Ezeket a gépeket kíséretként AC-130 Hercules repülőerődök követték,⁵³ melyek a vietnami háborúban harcoltak ki maguknak hírnevet, s becenevüket („Spectre”)⁵⁴ is itt kapták. A kísérő gépek a 16. Különleges hadviselési század⁵⁵ parancsnoksága alá tartoztak. A dolgok szinte azonnal baljóslatú fordulatot vettek, ahogy az akció elindult. A bevetés kezdő időpontjában ugyanis még sötét volt. Ez önmagában nem is lett volna baj, ha a felderítés megfelelő információkkal rendelkezik, vagy ha a rangereket szállító gépek fel vannak szerelve a kellő lokátorberendezésekkel. Ám ez nem így volt.⁵⁶ A gépek ugyanis nem voltak felszerelve azzal az antennatípussal, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy a légierő által

nekik továbbított információkat a kellő időben megkaphassák.⁵⁷ Már egy ideje a levegőben voltak, mikor eljutott hozzájuk a hír, hogy az ellenség szovjet típusú akadálypályát létesített a kifutókon. Választani nem lehetett, a küldetést végre kellett hajtani. Ekkor határozták el, hogy a landolás helyett az ejtőernyős ugrást választják. A hirtelen változtatás miatt az embereknek teljesen át kellett rendezniük a felszerelésüket, s minden olyan tárgyat el kellett távolítaniuk, ami nem létfontosságú, hogy az ejtőernyőnek helyet biztosíthassanak. Emiatt persze olyan tárgyak is kikerültek a felszerelésből, amik később nélkülözhetetlenné váltak volna. Közben folyt az átpakolás, az élen haladó MC-130-as gép pilótája bejelentette, hogy a kommunikációs rendszer meghibásodása miatt valószínűleg nem fogják megtalálni pontosan a ledobási zónát.⁵⁸ Ehhez hozzájárult még a heves légvédelmi tűz, amit a grenadai-kubai erők a földről irányítottak a repülőgépekre, szovjet ZSU-23-as ikercsővű gép-ágyúkból. Hunter ezredes (a rangerezzel parancsnoka), ahogy megkezdődött az ellenséges tűz, azonnal parancsot adott a repülőszázadnak, hogy viszonzozzák a tüzet, ám az ugrást el kellett egy pár perccel halasztani, és a teljes repülőoszlopnak kellett tennie egy kört a célterület felett, hogy az ún. *pilon* fordulattal⁵⁹ valamennyire semlegesíthessék az ellenséges légvédelmet. Az élen haladó gépek egyike azonban félreértette az ugrás elhalasztására vonatkozó parancsot és a gép belsejében utazó rangereket kidobta a célterület felett – közvetlenül az ellenséges légvédelem elé.⁶⁰ Csodával határos módon azonban a harminc katona közül egy sem sérült meg, ellenkezőleg, mikor földet értek, gyorsan alakzatba fejlődtek, s a „Spectre”-ék támogatásával megkezdtek a támadást.⁶¹ Az időhiány a többi gépen, valamint a közben megeredt heves cső lehetetlenné tett minden további nagyobb változtatást. Ezért – s mivel más lehetőség nem maradt – 5.34-kor a

rangerek megkezdtek a kiugrást és a támadást Port Salines ellen. Közben a heves „Spectre”-tűz és a kibontakozó földi manőverek ellenére a grenadai légvédelem súlyos károkat okozott két „Spectre”-ben és egy MC-130-asban.⁶² A grenadai légvédelem egészen 6.15-ig folytatta tevékenységét, amikor is a rangerek elfoglalták az állásokat a földön, és megsemmisítették őket. Az ugrást a 75. rangerezred „B” századának egy szakasza és a zászlóalj harcászati-műveleti központja (TOC) vezette, ami a későbbiekben a logisztikai feladatokat látta volna el.⁶³ Ezt majdnem 25 perccel később az „A” század egy része követte, majd újabb fél órával később a század többi része. 6.34-re a teljes „A” század (hét ember veszteséggel) földet ért, ám a 75. rangerezred többi – bevetni kívánt – egysége körülbelül reggel hét óra után pár perccel jutott el a célterületre, több mint másfél órával az első egységek után! A katonák 500 láb magasságból ugrottak,⁶⁴ így 12-15 másodpercnél többet nem töltöttek a levegőben, ami azért volt veszélyes, mert ennyi idő alatt nehéz a megfelelő helyre irányítani az ejtőernyőt. Ez a probléma itt halmozottan is fennállt, hisz a célterület meglehetősen kicsi volt, és északi és déli részén – pár méterre a kifutótól – máris víz következett. A „C” század egy része a kifutó keleti végén ért földet. A század, valamint még egy hatvan főnyi, nem a rangerezred kötelékébe tartozó (Special Operations Forces) egység feladata a közeli, Richmond Hill nevű börtön elfoglalása volt,⁶⁵ amit később taglalt nehézségek miatt fel kellett adni. Az ugrás közben ezután nagyobb nehézségek nem támadtak, ennek az is oka lehetett, hogy a grenadai-kubai erők készültek ugyan egy repülőtér elleni támadásra, ám nem a levegőből várták azt, hanem egy kételtű partraszállás formájában. Ez volt az oka annak, hogy légvédelmük nagy részét nem a repülőtér körül koncentrálták, így a kiugró rangerek ellen nem volt hatásos ellenszerük. S ami

volt, azt is megsemmisítették az első ugrások után azonnal megjelenő tengerészeti A-7-es vadászgépek, az AH-1 Cobrák, melyek – az A-7-esekkel ellentétben – a repülőtér elfoglalásáért indított harc végéig, s még azután is ottmaradtak a légifedezetet biztosítani,⁶⁶ valamint a „Spectre”-ék és a rangerek maguk. 7.07-kor a második zászlóalj is megkezdte az ugrást.⁶⁷ Ez már jóval olajozottabban ment, ugyanis az őket szállító repülőgépek már néhány órája körpályán keringtek, várva, hogy a katonák kiugorhassanak. Sokkal rövidebb idő és kevesebb áldozat árán sikerült végrehajtani a műveletet: mindössze egy ember vesztette életét az ugrás ideje alatt. Egy ranger eltörte a lábát, és egy másik katona ejtőernyő-bekötő zsinórja összegubancolódott, ahogy kiugrott a gépből, nekivágva őt a gép farkának, mielőtt még cselekedhetett volna.⁶⁸ A második zászlóalj a kifutó nyugati felén ért földet. Közben az első zászlóalj – mivel nem nyitottak rájuk komolyabb tüzet – hozzáálltak, hogy megtisztítsák a kifutót az akadályoktól, amiket keresztbefordított teherautókkal és bulldózerekkel hoztak létre. Néhányban ezek közül benne volt a kulcs, ezeket könnyedén eltávolították, a többiben összekötötték a gyújtáskábeleket, és így gurultak el az útból velük.⁶⁹ Egy kubai bulldózerrel távolították el a szintén akadálnak szánt cölöpöket is, ami már jóval könnyebben ment, ekkorra már ugyanis megszűnt az ellenséges tűz, így a rangerek zavartalanul folytathatták ténykedésüket.⁷⁰ 10.00-ra az első zászlóalj egyik szakasza már elérte az egyetemi negyedet (True Blue Campus), ahol az orvostanhallgatók laktak, két másik szakasz észak felé tartott a kifutótól. Az arcvonal közepén, ahol az első zászlóalj „B” százada volt, közben jelentős előrenyomulás északi irányban, majd megtorpanás történt, a század ugyanis majdnem beleütközött a kubai „munkások” főhadiszállásába.⁷¹ Mikor felismerték, hogy erősítés nélkül itt nem tudnak áttörni, berendezked-

tek a védelemre, és tartották az állást. Ezalatt a második zászlóalj egységei megtisztították a területet a kifutótól nyugatra és a ledobási zónájuktól északra egészen Canoe Bay-ig.⁷² A leszállópálya így megtisztult, s a C-130-asok (amelyek közben visszarepültek Barbadosra üzemanyagért és felszerelésért) visszatérhettek, hogy leszálljanak, s kirakodják a felszerelést, amit nem dobhattak le ejtőernyővel. A rangerek így utánpótlásként dzsippekhez, motorbiciklikhez és Hughes 500 Defender típusú helikopterekhez jutottak, ami elegendő volt ahhoz, hogy az akciót sikeresen folytathassák.⁷³

Nyolc órával a landolás után a 2. zászlóalj „B” századának parancsnoka észrevette, hogy két katona nem tartózkodik a kijelölt pozícióján. Valószínűsítette, hogy fogságba estek – mivel lövést nem hallottak – s valószínűleg annál az épületnél lesznek, ami a rangerek és a kubai erők közt helyezkedett el, ezért egy kubai építómunkást⁷⁴ és egy tizenegy rangerből álló szakaszt küldött az épülethez – fehér zászlóval – hogy utánajárjanak a dolognak.⁷⁵ Mikor odaértek, a munkás bement az épületbe, hogy tárgyaljon a kubaiakkal, miközben a rangerek kinn várakoztak elrejtőzve, készen arra, hogyha a kubaiak nem mutatnak hajlandóságot a foglyok szabadon bocsátására, fegyveres behatolással szabadítsák ki őket. Ez nem történt meg, ugyanis a kubaiak készségesnek mutatkoztak a kérdésben. Ennek megfelelően tizenhét kubai sebesültet cseréltek ki a két foglyul ejtett rangerre. Ezt követően a századparancsnok megadásra szólította fel a vele szemben álló kubaiakat, akik közül 80-100 katona (a számot nem tudni pontosan) eleget is tett a felszólításnak. Ebben valószínűleg közrejátszott az, hogy ekkorra a kubai-grenadai erők kezdték érzékelni gyengeségüket az amerikaiakkal szemben, s ezt alátámasztotta a sikeres ejtőernyős-akció is. Miután megkapták a kívánt erősítést az amerikaiak – ami harci helikoptereket és földi járműveket is

tartalmazott – gyakorlatilag nem is maradt esélyük ezen a szakaszon kitartaniuk az amerikaiak ellen. Így hát azok, akik ekkor nem is adták meg magukat, nem sokkal később – egy rövid, mindössze pár perces harcot követően a 82. légideszant-hadosztály katonái ellen – csatlakoztak magukat megadó társaikhoz.⁷⁶

4.2. AZ ELLENTÁMADÁS

Még aznap, délután fél négykor sor került egy kubai ellentámadásra, melynek fő erejét három BTR-60-as páncélos és az azt kísérő gyalogság képezte.⁷⁷ A támadás első szakaszában a kubaiak áttörték a velük szemben álló, a támadásra felkészületlen 2. szakasz harcálláspontját, majd folyamatosan tüzelve megindultak a repülőtér kifutópályája felé. A támadás célja valószínűleg az volt, hogy a rangerek által már megtisztított és használatba vett repülőteret – legalább egy kis időre – visszafoglalják, így akadályozzák ill. késleltessék a további utánpótlás eljuttatását a harcoló amerikai csapatokhoz. A kubaiak és a grenadaik számára ekkor már csak ez az egyetlen út létezett a győzelemhez ezen a frontszakaszon. A rangerek természetesen viszonzták a tüzet, eleinte csak géppisztolyokkal, majd ahogy az ellenség egyre mélyebben hatolt az amerikai vonalak mögé, már M-60-as géppuskákkal és különböző, nagyobb kaliberű páncéltörő puskákkal is, mint például a 90 mm-es hátrasiklás nélküli RR.⁷⁸ Mikor az élen haladó kubai páncélos észlelte az amerikai páncéloselhárítás gerincét alkotó RR-ek nagy számbeli fölényét, hirtelen fékezve megállt, nehogy az amerikaiak lőtávolságba érjen, ám a mögötte igen nagy sebességgel haladó két másik páncélos – a hirtelen fékezés miatt – szabályosan egymásba rohantak.⁷⁹ A sorban másodikként haladó ugyan még meg tudott állni, ám a harmadik már nem, s beleütközött a másodikba, minek

következtében mindketten mozgásképtelenné váltak. Ezt látva a vezérpáncélos fejvesztett menekülésbe kezdett, s viszonylag nagyra tudta növelni a távolságot maga és az amerikai vonalak között, ám ekkor már a helyszínre érkezett az amerikai légierő egy AC-130 „Spectre” típusú gépe, mely a levegőből gépágyútüzzel harc képtelenné tette az utolsó BTR-60-ast is.⁸⁰ Egy katona, aki maga is átélte a harcot, így emlékezett az összecsapásra:

„Elég furcsa terv volt ez az ellenségtől, ugyanis ennél rosszabb időpontra nem is tehették volna a támadást. Mikor megpillantottuk az ellenséges páncélosokat, éppen gyülekezőt tartottunk a kifutón, ezért a harcba vethető gyalogosegységek kétharmad része éppen ott tartózkodott, ahol az ellenség az áttörést tervezte. A támadás első pillanatában az első zászlóalj eleve kitűnő védekezési pozícióban volt, a második zászlóalj már felénk tartott, s első egységei már ötszáz méternél is közelebb voltak, a 82-esek⁸¹ pedig épp akkor érkeztek, és hátulról⁸² közelítették. [...] Én odarohantam az egyik 90 mm-esünk mögé, így páholyból élvezhettem az előadást. Az első és a második zászlóalj RR-esei is halálosan pontosak voltak. Először bemértük a távolságot a tüzelési pozícióinktól, ez 380 méter volt, ami majdnem a maximális lőtávolságunk volt!⁸³ Ezután tüzet nyitottunk a többiekkel együtt, de láttuk, hogy a BTR-ek – a sok találat ellenére – folytatják az előrenyomulást. Nem ártottak nekik a lövedékeink!⁸⁴ Viszont közben az M-60-asaink szétverték a kísérő grenadai gyalogságot, akik BTR-ekben [és valószínűleg a BTR-eken is – B.L.] érkeztek, és mikor megpróbálták kimászni, a géppuskák kidekorálták őket. Emlékszem, az egyik szerencsétlen megpróbált kimászni, de hosszú lábai beakadtak, s azután sem esett le, miután már rengeteg lövés érte, és a később menekülő BTR tetején lógott egész végig.”⁸⁵

A támadást tehát sikerült visszaverni.

4.3. HÁZ A DOMB TETEJÉN

A nap utolsó harci cselekményére a True Blue Campustól keletre került sor, mintegy egy kilométerre a kifutótól keletre.⁸⁶ Valaki hirtelen tüzet nyitott a járőröző rangerekre egy domb tetején álló házból, géppisztolyokból és aknavetőkből. A rangerek – arra hivatkozva, hogy egy frontális támadás a ház ellen veszélyes lenne és nagy veszteségekkel járna – egy AC-130 Spectre támogatását kérték. Ez nem volt lehetséges, így egy A-7 típusú támadó repülőgéppel semmisítették meg a házat, miután több befulladt lövedék ért földet közvetlenül a rangerek mellett.⁸⁷

Az első grenadai nap végére tehát a rangerek elfoglalták és ellenőrzésük alatt tartották a repülőteret, a True Blue Campus egyetemi lakónegyedet felszabadították, s visszavertek egy ellenséges támadást, mindent öt halott és hat sebesült árán.⁸⁸

4.4. RICHMOND HILL

Ám ehhez a sikeres képhez hozzátartozik még valami, ami kissé beárnyékolja a rangerek sikereit, ugyanis a Richmond Hill börtön elfoglalására küldött „C” század⁸⁹ feladata kicsit nehezebbnek bizonyult, mint gondolták. Blackhawk típusú helikoptereken érkeztek a börtönhöz, s a feladat az volt, hogy berepülve a börtön területére, a „C” század katonáit kötéllel leeresztve foglalják el a börtönt, ám mikor megérkeztek, meglepődve vették észre, hogy az előzetes hírekkel ellentétben igenis vannak légvédelmi célok ellátására is alkalmas géppuskák a börtön közelében,⁹⁰ melyek azonnal tüzet is nyitottak a Blackhawkokra. A feladat innentől lett jóval bonyolultabb, mint remélték, ugyanis a rangerek azzal sem számoltak, hogy a börtönt 20 láb magas falak övezik. Emiatt nem tehették le a helikopterek a rangereket a

börtönön kívül, hisz azok így egyszerűen nem tudtak volna bejutni. Ha viszont a börtön fölrepülnek, s ott próbálják meg köteleken leeresztetni a katonákat, azzal könnyű célpontot nyújthatnak a börtönt védő egységeknek, s a két – már így is folyamatosan tüzelő – géppuskának. Más választás nem lévén, emellett döntöttek.⁹¹ A folyamatos légelhárítási tűz ellenére a helikopterek kétszer próbálták meg a rangereket a börtön területére juttatni, ám ezen kísérletek közben találat érte nemcsak a pilótákat, hanem a helikopterekben ülő és a támadásra készülő katonákat is. Ráadásul a Blackhawkok – hiába voltak felszerelve nagy teljesítményű tűzfegyverekkel – nem tudták viszonyozni a tüzet, hisz olyan gyorsan repültek ide-oda, próbálva elkerülni az ellenséges tüzet, hogy a célzott lövések leadása szinte teljesen lehetlenné vált, s csak vaktában lövöldözhettek. Ezután lezuhantak az amerikai helikopterek, s mindenki nekiállt menteni azt, amit lehetett. Aki nem, vagy csak kicsit sérült meg, igyekezett azonnal elhagyni a területet, ám a súlyosabb sérültek erre képtelenek voltak, s várták az evakuálást.⁹² Ekkor történt meg az az eset, amit ezután még nagyon sokáig emlegettek: az egyetlen lehetőség az evakuálásra az lett volna, hogy a közelben tartózkodó – szárazföldi hadsereg alárendeltségébe tartozó – pilótákat küldjék a sebesültekért, s onnan azokat a haditengerészet hajóira szállítsák, ahol ellátták volna őket. Ám ezek a pilóták nem voltak kiképezve arra – a haditengerészet pilótáival ellentétben – hogy hajókon landoljanak,⁹³ így a sebesültek légi úton történő kimentéséről le kellett mondanuk. Ezt az esetet később nagyon sokat emlegették mind a közvélemény, mind a hadsereg különböző köreiből, s nagymértékben hozzájárult a már hagyományosnak mondható ellentét további éleződéséhez, mely a szárazföldi erők s a légi között régóta fennáll.

4.5. A GRAND ANSE

A hírszerzés tehát csődöt mondott a börtönt védő erők felbecsülésénél, csakúgy, mint a második egyetemi negyeddel, az ún. Grand Anse-el kapcsolatban is, ugyanis egészen október 25. délelőtt fél tizenegyig arról sem tudtak, hogy itt is tartózkodnak diákok.⁹⁴ Mikor ezt megtudták, gyorsan telefonos kapcsolatba léptek az ottrekedt egyetemistákkal, akik jelentették, hogy a közelben ellenséges járőrtevékenységet észleltek. Ennek ellenére a rangerek úgy döntöttek, megkísérlik a diákok kimentését. Úgy határoztak, az akciót a USS Guamról kiindulva helikopterekkel hajtják végre.⁹⁵ Tengerészeti helikoptereknek kellett a kimenekítésre szánt helikoptereket kísérniük, a tűztámogatást pedig a már jól bevált AC-130-asokra bízta, valamint a part mentén járőröző hajókra és két tengerészeti Cobra típusú helikopterre. A tulajdonképpeni feladat végrehajtásával a rangerezred 2. zászlóalját bízták meg. A célterületre jutást három hullámban képzeltek el. A hullámok mindegyike három CH-46-os szállítóhelikoptert tartalmazott, így egy hullám körülbelül ötven főnyi rangert tudott eljuttatni a célterületre. A ranger-századok ábécésorrendben érkeztek volna a terv szerint a célterületre, elsőként az „A” század, majd a „B”, aminek feladata a terület biztosítása lett volna az esetleges külső támadás esetén. Ezután érkezett volna a „C” század, ami a diákok felkeresését és kivezetését végezte volna a part mentén várakozó CH-53-as gépekhez.⁹⁶

Felszállás közben azonban el kellett térni a tervtől a körülmények és különféle logisztikai problémák hatására. Az első „szállítmánynak” ugyebár az „A” század célterületre juttatása volt a feladata, ehelyett azonban – mivel a század bizonyos részei nem álltak készen a felszállásra – e századból csak egy szakaszt tudtak a helikopterekbe szállítani, a maradék kettő szakasz a „B” századból

került ki.⁹⁷ A dominó elv itt érvényesült: a második hullám két szakaszt tartalmazott az „A” századból (azokat, akiknek már régen el kellett volna repülniük) és egyet a „B”-ből. A harmadik hullám – kizárásos alapon – a tervnek megfelelően a „C” század embereit tartalmazta.⁹⁸ Az első hullámnak nem sikerült azonosítania a célterületet,⁹⁹ és – igaz, nem ott, ahol tervezték, de attól nem messze – máshol szálltak le. Eközben mindössze elszórt kézifegyvertűzzel találkoztak, ami nem tudott jelentős kárt tenni a helikopterekben. Annál nagyobb bajt okoztak viszont a magasra nőtt fák, ugyanis az egyik helikopternek sikerült beleakadnia egy kiálló faágba, minek következtében a tengerbe zuhant. Szerencsére a bent utazó rangereknek sikerült kimenekülniük, mielőtt a víz elöntötte volna őket. Később egy másik gép is meghibásodott, szintén a kiálló ágak következtében. Az egyetemistákat a problémák ellenére sikerült kimenekíteni, s az őket elszállítani hivatott CH-53-os, ún. „Sea Stallion” helikopterek is időben megérkeztek és végrehajtották feladatukat. Ezután a rangereket ide szállító CH-46-osok visszatértek és kimenekítették a katonákat, befejezve ezzel az akciót, ami nem vett több időt igénybe mindössze 26 percnél.¹⁰⁰ Csak miután elhagyták a partokat, vették észre, hogy egy tizenegy fős egység, akiket a szárnyak biztosítására küldtek ki, nincsenek a helikoptereken.¹⁰¹ Egszerűen elfelejtették kimenteni őket, s azok, észre sem véve, hogy a többiek már elmentek a helikoptereken, tovább tartották a szárnyat. Felismerve a hibát, azonnal rádiókapcsolatba léptek az otthagyt katonákkal, s közölték velük, hogy mi a helyzet, hogy visszamenni már nem tudnak értük, ezért próbálják meg elérni a 82. légideszant-hadosztály állásait, melyek tőlük nem messze helyezkedtek el. A katonák sietve el is indultak, ám menet közben úgy döntöttek, hogy – mivel nem voltak benne biztosak, hogy a 82-esek vonalait biztonságban elérik szárazföld-

ön – használatba veszik az egyik lezuhant helikopter gumicsónakját.¹⁰² A lezuhant gépet könnyen meg is találták, a csónakot is, ám felfújás közben vették észre, hogy – valószínűleg a lezuhanáskor – a csónak is megsérült. Ennek ellenére továbbra is a vízi út mellett voltak, a csónak mellett úszva próbáltak biztonságba érni.¹⁰³ Sokáig küzdöttek az erős hullámveréssel, valamint az éppen kialakuló dagálllyal, ami minduntalan visszafelé sodorta őket, ám végül, körülbelül éjjel tizenegy tájkán felfedezték őket és a közelben horgonyzó USS Caron fedélzetén biztonságba jutottak.¹⁰⁴

Eltekintve a kisebb-nagyobb problémáktól, az akció végül sikeresen zárult, nem úgy, mint a 75. rangerezred utolsó grenadai küldetése, a Calivigny laktanya ellen indított támadás, mely teljes kudarccal végződött.

4.6. A CALIVIGNY LAKTANYA

A laktanya megközelítőleg 5 km távolságra helyezkedett el a már elfoglalt repülőtérről, s a helyi erők szállásaként és kiképzőbázisaként funkcionált. A támadást a 82. légideszant-hadosztály ezredparancsnoksága szervezte, a frontális támadás végrehajtása pedig a 75. rangerezred második zászlóaljának feladata volt, tartalékként kiegészítve az első zászlóalj „C” századával, valamint tengerészgyalogosokkal és légideszantosokkal.¹⁰⁵ A támadást négy hullámban tervezték, melyek mindegyike négy Blackhawk típusú helikoptert foglalt magában, így hullámonként egy századot tudtak volna a célterületre juttatni.¹⁰⁶ A helikoptereknek a támadás megkezdése előtt ki kellett repülniük a nyílt tenger fölé, így kerülővel kellett a célterületet megközelíteniük, a jobb támadási irány elérése érdekében.¹⁰⁷ A tenger felől 100 tengeri mérföld/óra sebességgel¹⁰⁸ kellett haladniuk. A nagy sebességre azért volt szükség, mert ha a légvédelem felfedezi őket, még

mindig tudjanak a meglepetés erejével élni. Ezt nagyon fontosnak tartották, s mindennél előbbre helyezték, mint látni fogjuk, a biztonság és a manőverezhetőség is háttérbe szorult, aminek meg is lesznek a következményei. Ám az előzmények¹⁰⁹ ismeretében érthető, hogy ekkorra már tartottak kissé a grenadai légvédelemtől. A tűztámogatást ismét AC-130-asokra és A-7-esekre bízta. Emellett a Salines repülőtéren a hadsereg felállított tizenhét tarackágyút, mely szintén bevethető állapotban volt. A közelben állomásozott még a USS Caron is, ami szükség esetén szintén be tudott volna avatkozni a küzdelembe. A második zászlóalj „A” századának a hadrend déli (közép) részén kellett földet érnie, míg az „C” századnak a jobb- és a balszárnynon. A „B” századnak a laktanya délkeleti részén kellett landolnia, majd azonnal támadást kellett intéznie a vélhetően ott felállított grenadai légvédelmi egységek ellen.¹¹⁰ Erre azért volt szükség, mert hogyha ezeket az egységeket megsemmisítik, az amerikai légi egységek veszélyeztetés nélkül tudnak beavatkozni a harcba, ezzel megteremtve az egyértelmű amerikai légifölénnyt. Eközben a tartalék szerepét ellátó első zászlóaljbéli „C” századnak szintén a déli részen kellett várakoznia, szükség esetén tartani azt a részt.¹¹¹

A Blackhawkok nagyon gyorsan közelítették a célterület felé. Mikor annak közelébe értek, valamennyire lelassították a gépeket, hogy legyen idejük észrevenni a célterületet. A vezérgéppel még nem volt semmi probléma, biztonságosan kirakodta a katonákat a laktanya déli részén, majd felszállt és elhagyta a területet. Ezt követte a második gép, ami szintén problémamentesen elvégezte feladatát, ám ekkor már – nem tudni honnan – erős elhárítótűzet kaptak, minek következtében a harmadik gép komoly sérüléseket szenvedett, megpördült és belecsapódott a területet épp elhagyni készülő második gépbe.¹¹² Látva a katasztrófát, a negyedik gép pilótái

kemény jobb fordulatot vettek, nehogy ők is így járjanak, ám a nagy sebesség miatt nem volt idejük a gyors irányváltoztatást korrigálni, s belecsapódtak egy vízesárokba. A zuhanás miatt súlyosan megsérült a negyedik gép hátsó rotorja, amit a pilóta nem vett észre. Megpróbálta gyorsan mozgásra bírni a gépet, ami egy ideig fel is tudott emelkedni, ám hirtelen – a sérült hátsó rotor miatt – megpördült és megint a vízesárokba csapódott. Ekkor már nyilvánvaló volt, hogy ezzel a géppel nem lehet továbbmenni, s a szerencsétlen bent utazók megpróbálták kimászni belőle. Ez sikerült is nekik, ám nem vették észre, hogy a gép rotorjai még mindig forognak, s próbálva elfutni a szerintük felrobbanni készülő géptől, pont belefutottak a sebesen forgó rotorokba. Ennek következtében négyen súlyosan megsérültek, a sérültek közül hárman hamarosan meg is haltak.¹¹³ Az akciót azonban nem fűjták le. Az „A” század megmaradt katonái újraparendeződtek, a „C” század baj nélkül landolt, csakúgy, mint a „B” század és az első zászlóaljbéli tartalék „C” század. Közben a harminc főnyi kubai védő megállás nélkül tüzelt, aminek az lett a következménye, hogy két UH-60-ast lelőttek, egy másikat és egy OH-58-ast súlyosan eltaláltak.¹¹⁴ Mikor a Blackhawkok visszatértek a USS Guamra, az egyiken 45 lyukat számoltak össze a géptörzsön. Ezzel a helikopterszerencsétlenségek sora még nem ért véget. Egy CH-53D típusú mentőhelikoptert küldtek, hogy a lezuhant helikopter vízbe esett katonáit mentse ki. A helikopter pilótái csörlővel próbálkoztak, mivel a katonákat más módon nem lehetett kimenteni a hullámozó tengerből. A csörlős akció nem járt sikerrel, a katonák képtelenek voltak elkapni a kötelek végét. Mivel máshogy nem lehetett próbálkozni, a katonákat magukra kellett hagyni, s be kellett látni, hogy kimentésük nem lehetséges.¹¹⁵ Közben a katonák megkezdtek a támadást a Calivigny laktanya ellen, s mikor odaértek, meglepve tapasztal-

ták, hogy a laktanya a harminc kubai kivételével teljesen üres.¹¹⁶ A grenadaiak valószínűleg megneszelték a támadást, s felmérve az erőviszonyokat, a laktanya kiürítése mellett döntöttek. A rangerek, miután felszámolták a maradék ellenállást, az éjszakát az előzetesen már a saját tüzérségük által rommá lőtt és teljesen üres laktanyában töltötték.¹¹⁷ Ez a támadás volt a rangerek utolsó grenadai bevetése. Pár nappal később hazautaztak az Egyesült Államokba.¹¹⁸

5. A helyzet október 27-én

Az október 27-én délre kialakult helyzet – saját bevallásuk szerint is – egy kissé meglepő volt az amerikaiak számára. A lakosság barátságosnak bizonyult, nagyobb incidensekre nem került sor, az amerikai állampolgárok legnagyobb részét kimentették s hazaszállították az Egyesült Államokba, az ellenség pedig vagy visszavonulóban volt, vagy megadta magát, ill. legyőzték.¹¹⁹ Ekkorra már csak egyetlen olyan tényező maradt, ami veszélyeztethette a további amerikai tevékenységeket a szigeten, ez pedig a Calivigny laktanyában állomásozó kubai erő volt. Az itt végbement akciót azonban fentebb már részleteztem. Ezután nagyobb harctevékenységre nem került sor, sem a 82-esek, sem mások részéről, annak ellenére, hogy a 82-esek – a rangerekkel és a tengerészgyalogosokkal ellentétben – még sokáig a szigeten maradtak, mint békefenntartó erő.¹²⁰

6. Konklúziók és értékelés

Az 1983-as grenadai invázió tökéletes példája annak, hogy a modern hadviselés mennyit változott az elmúlt évek során. Minden tendencia arra felé mutat, hogy a gazdaságilag fejlett országok, amelyeknek megvan arra a lehetőségük, hogy céljaiknak megfele-

lő hadsereget tartsanak fenn, a jól képzett, viszonylag kis számú, jól felszerelt alakulatokat részesítik előnyben egy-egy konfliktus esetén. Különösen igaz ez az Egyesült Államokra, amely Grenadán (is) kizárólag ezeket az egységeket vetette be. Ezzel a taktikával kétségtelenül sikert aratott, hisz gyakorlatilag két-három nap alatt legyőzte a kubai-grenadai erőket. Ennek a győzelemnek ugyan sok összetevője volt, mint például az ellenség képzetlensége, felszerelésének hiányossága, stb., ám nagy szerepet játszott az is, hogy az amerikai parancsnokság a megfelelő helyen a megfelelő egységet vetette be (ha nem is mindig a megfelelő módon). Ezek a sok ideig és nagy költségen kiképzett, rendkívül jól felszerelt „szuperkatonák” győzelmet arattak az ellenségen, ám mindenképpen elgondolkodtató, hogy az amerikaiaknak legnagyobb veszteségeiket éppen saját maguk okozták, hisz nagyon sok esetben a logisztika és a hírszerzés hiányosságai miatt történtek szomorú esetek, mint például a USS Corsair sortüze a 82. légideszant-hadosztály katonái közé, vagy egy másik eset: egy A7-es rajnak egy domb tetején álló házat kellett volna megsemmisítenie,¹²¹ ám közeledve a célponthoz, hirtelen észrevették, hogy a célpont mellett civilek állnak. A vezérgép már elkezdte a tüzelést, mikor az akciót lefűjták. A pilóta elrántotta a gépet, ám a tüzelés (20 mm-es gépágyúból) – nem tudni miért – folytatódott és végigszántott a közeli autós moziban pihenő amerikai katonákon.¹²² Tizenheten könnyebben, egy fő – Sean Lu- ketina őrmester, rádiós a 82. légideszant-hadosztály híradószázlójánál – súlyosabban sérült a lábán. Késett a kimentése is, állítólag az orkánerejű szél miatt.¹²³ Az őrmester később belehalt a lábán kialakult fertőzésbe az Egyesült Államokban, a Walter Reed kórházban.¹²⁴ Ez azért érdekes, mert a fertőzés kialakulásához legalább egy napnak kell eltelnie a sebesülés időpontja, és az orvosi ellátás megkezdése között. Mi történt

egy segész napig? Mivel egy-két esettől eltekintve a grenadai-kubai erők nem tudtak komolyabb ellenállást kifejteni, a fentiek ismeretében talán kijelenthető, hogy az amerikaiaknak a legnagyobb ellensége Grenadán saját technikájuk és összehangolatlanságuk volt.

Lássunk egy rövid összehasonlítást a vesztések tekintetében:

Hadviselő államok	Meghaltak (ill. eltűntek)	Megsebesültek
Grenada	60	184
Kuba (hivatalosan nem hadviselő fél)	24	40
Amerikai Egyesült Államok	19	45 ¹²⁵

A katonai fejlesztések tendenciáit figyelembe véve nem kerülheti el figyelmünket, hogy miközben a fejlett országok dollár-milliárdokat ölnek hadi fejlesztésekbe, az ellenfelek ezen összegeknek mindössze csak töredékével gazdálkodhatnak. Ennek ellenére nem lehet azt mondani, hogy ez a teljesítményükön is meglátszik; lehet, hogy egy átlag amerikai katona harcértéke mondjuk három-négyszerese egy grenadai PRA-katonának, ám ez a gyakorlatban nem volt ennyire egyértelmű. Láthattuk, hogy a kubai-grenadai erők az esetek többségében nem azért hátráltak meg az amerikaiak elől, mert a földi egységek támadásainak nem tudtak ellenállni, hanem azért, mert egyszerűen nem tarthattak ki a nagy erejű légitámadások és a hadihajók tüze ellen. Ez viszont nem a gyalogság érdeme, hacsak annyiban nem, hogy a pontos célkoordinátákat többnyire ők adták meg. Erre viszont nem biztos, hogy csak egy „elitkatona” képes. Így kijelenthető, hogy az amerikai győzelem okai nem abban keresendők, hogy profi katonái vannak, hanem abban, hogy nyomasztó légi- és tüzérségi fölényrel rendelkezik. Manapság egyre gyakrabban teszük tehát fel a kérdést: megéri-e ezek a katonák?¹²⁶ Könnyen kitűnik a gre-

nadai háború történetéből (is), hogy az amerikai katonák szívesen „hagytakoznak” erre a fölényre (mely miatt sűrűn érik is őket kritikák),¹²⁷ elég itt csak arra az esetre gondolni, mikor a járőr parancsnoka nem támadott meg egy domb tetején álló házat, mondván, hogy az túl nagy áldozatokat követelhetne. Semmi gond: percekben belül érkezett egy vadászbombázó, s a föld színével tette egyenlővé a házat. Ez és az ehhez hasonló esetek tömegével megfigyelhetők az amerikai háborúk történetében, s egy olyan harcászati tendenciáról árulkodnak, ami a fejlett hatalmak sajátja: az emberélet kímélésének tendenciájáról, közismertebb nevén ez az *anyag-
elvű harcászat*. Ameddig csak lehet, nem vetik be az emberanyagot közvetlenül, csak akkor, amikor már másképpen nem érhető el a győzelem, ám ekkor is igyekeznek a lehető legtöbb terhet levenni a katonák válláról. Minden elérhető haditechnikát nagyjából ennek szolgálatába állítanak. Ez a taktika a fejlett hatalmak sajátja; ám azt is hozzá kell tenni, hogy *lehetőségük* is csak nekik van arra, hogy ezt megtegyék, hisz ehhez egy olyan gazdasági háttér kell, amivel csak kevesen rendelkeznek.

Amennyiben elfogadjuk, hogy a fenti állítások többé-kevésbé igazak, úgy felmerül a kérdés, hogy ezzel szemben mennyit ér azoknak az országoknak a taktikája, akiknek gazdasági lehetőségeik nem engedik meg azt, hogy ilyen haditechnikát alkalmazzanak? Mit ér egy szuperkatona egy AK-val felszerelt helyi „katona” ellen? A válasz bonyolult és hosszadalmas lenne, arról nem is beszélve, hogy rengeteg megvitatandó összetevője van (körülmények, felszerelés, taktika, stb.), és nem is tartom feladatommak megválaszolni, ám a grenadai háborúval kapcsolatban mégis adható rá valamiféle válasz. Azok a taktikák és hadászati-harcászati módszerek, amiket az USA alkalmaz(ott), hatalmas figyelmet, tervezést és összehangoltságot igényelnek, amire az amerikaiak az esetek kb. 70%-ában

képtelenek voltak. Természetesen készítettek tervek, ám nem számoltak (vagy nem tudtak számolni) azzal, hogyha az aprólékosan kidolgozott tervek egy picike része is nem úgy alakul, mint ahogy azt előre eltervezték, az egész felborulhat. Sokszor fel is borult.

Sokszor csak a szerencsén múltott, hogy nem történt nagyobb katasztrófa, ám néhány esetben a szerencse sem segített.

Mindazonáltal a végeredmény feledtetete a kisebb „baleseteket” az USA számára (főleg a közvéleményre kell itt gondolni) nagy jelentőséggel bírt a – külső szemlélő számára – gyors, pontos, rövid, „hibátlanul” kivitelezett akció. Nem szabad ugyanis elfelejtenünk, hogy a hidegháború alatt ez volt az USA első igazi győzelme, és – ha mondhatók ilyen – nagyon ráfért már az amerikai közvéleményre egy győztes háború, olyan konfliktusok után, mint Vietnam volt példálul.

Természetesen nem ez volt az oka annak, hogy a háború kirobbant, nagyon is valós volt például annak a veszélye, hogy – mint azt katonai elemzők kimutatták – a kubai légierő MÍG–23BN vadászgépei az épülő Point Salines repülőtérrel kiindulva bombázhatnak olyan stratégiai célpontokat, mint a venezuelai és trinidadi olajmezők, melyek az USA számára nagyon fontos beszállítók. Ezeket a légitámadásokat a venezuelai légierő F-5 és Mirage típusú gépei valószínűleg nem tudták volna megakadályozni, ami katasztrofális hatással lett volna az amerikai gazdaságra.¹²⁸

Ezért tehát a háború elkerülhetetlen volt, és a konfliktus tipikus példájává vált az USA hidegháborús (és azutáni) beavatkozásainak, mind taktika, mind harcászati terén. Különösen igaz ez akkor, ha a halottak és sebesültek számát valamint haláluk ill. megsebesülésük körülményeit, módját vesszük figyelembe.

7. A háború hatása az elkövetkezendő konfliktusokra

Nem mellékes a grenadai háború történelmi jelentősége sem, hisz fordulópontot jelent ez az ún. „low intensity conflict”-ok történetében is. Eddig nem létezett ugyanis olyan doktrína, ami ilyen esetekre érvényes lett volna: a grenadai háború mutatta meg, mi a legjobb módszer ezek kezelésére,¹²⁹ a későbbi konfliktuskezelés alapjaivá is ez a taktika vált 1983 után.

IRODALOMJEGYZÉK

Feldolgozások, monográfiák, kézikönyvek, tanulmányok, szakdolgozatok, cikkek, jelentések¹³⁰

DIÓSZEGI ISTVÁN–HARSÁNYI IVÁN–KRAUSZ TAMÁS – NÉMETH ISTVÁN (szerk.): *20. századi egyetemes történet*. Budapest, 1995, Korona kiadó.

NÉMETH ISTVÁN (szerk.): *20. századi egyetemes történet*. Budapest, 2005, Osiris kiadó. I. kötet: Európa, II. kötet: Az Európán kívüli világ.

ADKIN, MARK: *Urgent Fury*. The Battle for Grenada. Lexington, 1989, Lexington Books.

Ambitious „one man army,” Austin rules Grenada. (jelentés) Council on Hemispheric Affairs 1983. október 22-23.-i jelentései (press release).

Army Field Manual Volume 2: Operations in Specific Environments. 1999, British Army Press.

COLE, RONALD H.: *Operation Urgent Fury*. The Planning and Execution of Joint Operations in Grenada. 12 October – 2 November 1983. Washington DC., 1997, Joint History Office. Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff.

DORR, ROBERT F.: *Kézikönyv az Egyesült Államok hadseregéről*. Debrecen, 2005, Gold Book Kiadó.

DOUBLER, MICHAEL D.: *Closing with the Enemy: How GIs Fought the War in Europe, 1944-*

1945. Lawrence, Kansas, 1994, University Press of Kansas.
- ELIASON, WILLIAM T. (Major): *USAF Support for Low Intensity Conflict: Three Case Studies from the 1980s*. Maxwell Air Force Base, Alabama, 1994, School of Advanced Airpower Studies, Air University.
- FERGUSON, JAMES: *Grenada: Revolution in reverse*. London, 1990, Latin America Bureau.
- FM 100-20/AFP 3-20: *Military Operations in Low Intensity Conflict*. Washington DC., 1990, : HQs US Army and US Air Force,.
- FISCHER FERENC: *A megosztott világ történelmi-politikai atlasza. 1941-1991*. Pécs-Budapest, 1996, IKVA.
- FISCHER FERENC: *A megosztott világ. A Kelet-Nyugat, Észak-Dél nemzetiközi kapcsolatok fő vonásai*. Pécs-Budapest, 1992, IKVA.
- GADDIS, JOHN LEWIS: *Most már tudjuk: A hidegháború történetének újraértékelése*. Budapest, 2001, Európa kiadó.
- GLENN, RUSSELL W. – KINGSTON, GINA: *Urban Battle Command in the 21st Century*. (tanulmány) Prepared for the United States Army. Arlington, 2005, Rand Corporation.
- HORVÁTH GÁBOR: *Szuperkatonák*. Budapest, 1990, Zrínyi.
- HUNTER, THOMAS B.: *Fort Rupert and Richmond Hill Prison*. Grenada, October 1983. 1998. Elérhető: <http://www.specialoperations.com/>
- KISSINGER, HENRY ALFRED: *Diplomácia*. Budapest, 1996, Panem-Grafo.
- LAFFEBER, WALTER: *America, Russia and the Cold War: 1945-1990*. New York, 1991, McGraw-Hill.
- JONES, TIMOTHY A.: *Attack Helicopter Operations in Urban Terrain*. Fort Leavenworth, Kansas, 1996, U. S. Army, Command and General Staff College Press,
- LIND, WILLIAM S.: *Report to the Congressional Military Reform Caucus*. Tárgy: A grenadai hadművelet. 1984. április 5. AU Library Document, Ikt. sz. M-43828-U. In: Eliason 1994., 23. 46. számú lábjegyzet.
- MAY, ERNEST R.: *American cold war strategy: Interpreting NSC 68*. Boston, 1993, Bedford Books of St Martin's Press.
- MCCORMICK, THOMAS J.: *America's half-century: United States foreign policy in the Cold War*. Baltimore, 1991, The Johns Hopkins University Press.
- MILLER, DAVID – RIDEFORT, GERARD: *Modern elit-alakulatok*. 1993, Kossuth.
- NEWARK, TIM: *Sorsfordító útközetek*. Budapest, 2004, Zrínyi.
- SELLERS, CHARLES – MAY, HENRY – McMILLEN, NEIL R.: *Az Egyesült Államok története*. Budapest, 1995, Maccenas.
- SPECTOR, RONALD H.: *U.S. MARINES IN GRENADA*. Washington DC., 1987, U.S. Marine Corps Headquarters History and Museum Division.
- TILLMANN, BARRETT: *Alpha, Bravo, Delta*. Kézikönyv az Egyesült Államok légierijéről. Debrecen, 2004, Gold Book.
- US Department of State and Department of Defense: *Grenada: A Preliminary Report*. *Baltimore Sun*, 1983. október 26-i szám
- ARNOLD KANTER – LINTON F. BROOKS (szerk): *U.S. intervention policy for the post-Cold War world*. New challenges and new responses. London, 1994, Norton Press.
- WIEST, ANDREW: *Gyalogos hadviselés. A gyalogsági harcászat elmélete és gyakorlata a 20. században*. Debrecen, 2003, Hajja.

Internetes szakirodalom

- [http:// www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm](http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm)
<http://www.75thrra.com>
<http://fayettevilleonline.com/airborne82dassn>.
http://www.acig.org/artman/publish/article_159.shtml
<http://www.chinfo.navy.mil/navpalib/factfile/personnel/seals/seals.html>
<http://www.cia.gov>
<http://www.bragg.army.mil/www-82DV/default.htm>
<http://www.psywarrior.com>
<http://www.geocities.com/Pentagon/7963/grenada.htm>
<http://www.globalsecurity.org>. Hozzáférés időpontja: 2005. jún. 11. 10:03
http://www.jetfly.hu/rovatok/jetfly/specter_040310
[A „specter” itt valószínűleg elírás miatt szerepel így. Természetesen az itt hivatkozott honlap a „Spectre”-ről szól. – B. L.]
<http://www.navalhistoricalcenter.com/Grenada>.

html. 1983, Operation Urgent Fury. List of US Navy Ships Participating (23 Oct. – 21 Nov. 1983).
http://www.rand.org/full_docs/MR1187.appd.pdf
<http://www.fireandfury.com/modern/grenadaus.pdf>
<http://www.specialoperations.com/Operations/grenada.html>
http://www.suasponet.com/m_grenada.htm
<http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html> és <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenadaPersonal.html>
<http://www.history.navy.mil>
<http://www.navyseals.com>
<http://www.nightstalkers.com>

JEGYZETEK

¹ <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/gj.html>. Hozzáférés időpontja: 2005. május 20. 8:45

² Eliason 1994. 18.

³ Teljes címe: FM 100-20/AFP 3-20: Military Operations in Low Intensity Conflict. Washington, DC: HQs US Army and US Air Force, 1990.

⁴ FM 100-20/AFP 3-20: Military Operations in Low Intensity Conflict. Hivatkozta: Eliason 1994., 18.

⁵ Cole 1997. 9.

⁶ Eredeti nevén: The New Joint Endeavor for Welfare, Education, and Liberation (New Jewel Movement). Vö.: <http://www.psywarrior.com/GrenadaHerb.html>. Hozzáférés időpontja: 2005. június 8. 18:13

⁷ A Szovjetunióknak, de más, a keleti blokkba tartozó országoknak kedvelt taktikája volt az ún. „katonai tanácsadók” küldése olyan országokba, melyek igényelték a segítséget az „imperialistákkal vívott harcban”. Ezek szerepe részben valóban a tanácsadás volt, ám nagyon sok esetben ők voltak a kezelői a szintén a Szovjetunióból érkező modern fegyvereknek is. A Grenadára küldött tanácsadókról lásd: Cole 1997., 9–10.; A katonai tanácsadók általános szerepéről pedig: Newark 2004. 174–180.; valamint: Miller–Ridefort 1993., a Spetznazról és a tárgyalt hidegháborús konfliktusokról szóló részek (Grenada, Vietnam, stb.)

⁸ Maurice Bishop és kormánya nyilatkozata a repülőtér céljairól. Idézi: Cole 1997., 10.

⁹ US Department of State and Department of Defense: Grenada: A Preliminary Report. *Baltimore Sun*, 1983. október 26-i szám. 8.

¹⁰ Vö.: <http://www.psywarrior.com/GrenadaHerb.html>

¹¹ http://www.globalsecurity.org/military/ops/urgent_fury.htm, valamint: <http://www.psywarrior.com/GrenadaHerb.html>

¹² Adkin 1989. 12–14.

¹³ Uo. 47–85.

¹⁴ Vö.: <http://www.psywarrior.com/GrenadaHerb.html>

¹⁵ People's Revolutionary Army ~ Népi Forradalmi Hadsereg, azaz a grenadai hadsereg.

¹⁶ Ez abból is látható, hogy a karibi térség államai, mint például Jamaica, Barbados, stb. a hadműveletekben részt vettek, az USA egységeit támogatták. Létrehoztak egy ún. Caribbean Peace-keeping Forces elnevezésű erőt, mely akár fegyveresen is beavatkozhatott a grenadai eseményekbe. Vö.: Cole 1997., 3.

¹⁷ <http://www.fireandfury.com/modern/grenadaus.html>, <http://www.psywarrior.com/GrenadaHerb.html>

¹⁸ Uo.

¹⁹ Cole 1997., 20–26.

²⁰ Low intensity conflict: alacsony intenzitású konfliktus. A háború után ez lett az ilyen, és ehhez hasonló erősségű konfliktusok félhivatalos neve. Vö.: Major William T. Eliason: USAF Support for *Low Intensity Conflict*: Three Case Studies from the 1980s. School of Advanced Airpower Studies, Air University. Maxwell Air Force Base, Alabama, 1994.

²¹ <http://www.geocities.com/Pentagon/Camp/7624/Grenada.htm#Grenadian%20Forces>

²² <http://www.geocities.com/Pentagon/7963/grenada.htm>

²³ Spetznaz: Különleges Rendeltetésű Csapatok a Szovjet Hadseregben. Elit katonai egység, melynek tagjai az ellenséges vonalak mögötti tevékenységre vannak kiképezve. A Spetznaz-katonák rendkívül jól képzettek és elhivatottak, méltó vetélytársai az USA különleges erőinek.

²⁴ Feltételezhetően az ő művük például a szovjet típusú akadálypálya kiépítése a Port Salines repülőtérén, melyről később bővebben is lesz szó.

²⁵ Vö.: a október 25-ei eseményekkel, mikor a PRA ellentámadása zajlik a Port Salines repülőtér visszafoglalásáért, szintén BTR-eket alkalmaznak.

<http://www.bragg.army.mil/www-82DV/>, <http://fayettevilleonline.com/airborne82dassn>, <http://www.globalsecurity.org/military/agency/army/82abn.htm>, <http://www.globalsecurity.org/military/agency/army/82abn-history.htm>, <http://www.specialoperations.com/Operations/grenada.html>

²⁶ A SEAL-ek a legelső, felderítő bevetésre felkészülésük során (a tengerészgyalogosok támadását megelőzően a partszakaszt derítették fel) számoltak grenadai partmenti járőrhajókkal. Vö.: <http://www.navyseals.com>. Hozzáférés időpontja: 2005. július 13. 19:50 <http://www.chinfo.navy.mil/navpalib/factfile/personnel/seals/seals.html>

²⁷ U.S. and Allied Forces for Operation Urgent Fury. The Invasion of Grenada, 1983. <http://www.fireandfury.com/modern/grenadaus.pdf>

²⁸ Uo.

²⁹ Uo.

³⁰ Uo.

³¹ Uo.

³² [http://www.navalhistoricalcenter.com/Grenada.1983.Operation.Urgent.Fury.List.of.US.Navy.Ships.Participating.\(23.Oct.-21.Nov.1983\). Hozzáférés időpontja: 2005. május 26. 12:20, valamint: http://www.history.navy.mil/faqs/faq95-1.htm](http://www.navalhistoricalcenter.com/Grenada.1983.Operation.Urgent.Fury.List.of.US.Navy.Ships.Participating.(23.Oct.-21.Nov.1983).Hozzáférés.időpontja:2005.május.26.12:20, valamint: http://www.history.navy.mil/faqs/faq95-1.htm)

³³ Uo.

³⁴ U.S. and Allied Forces for Operation Urgent Fury. The Invasion of Grenada, 1983. <http://www.fireandfury.com/modern/grenadaus.pdf>

³⁵ Eliason 1994., 23.

³⁶ Organization of Eastern Caribbean States (továbbiakban: OECS).

³⁷ <http://www.psywarrior.com/GrenadaHerb.html>

³⁸ Uo.

³⁹ Vö.: U.S. and Allied Forces for Operation Urgent Fury. The Invasion of Grenada, 1983. <http://www.fireandfury.com/modern/grenadaus.pdf>, valamint: http://www.acig.org/artman/publish/article_159.shtml

⁴⁰ A térkép forrásához lásd: http://www.acig.org/artman/publish/article_159.shtml/usa_grenada_invasion_map_001.gif

⁴¹ Eliason 1994., 23.

⁴² Adkin 1989., 132.

⁴³ U.S. and Allied Forces for Operation Urgent Fury. The Invasion of Grenada, 1983. <http://www.fireandfury.com/modern/grenadaus.pdf>

⁴⁴ Vö.: Miller-Ridefort 1993.: A 75. Rangerezred grenadai tevékenységét taglaló részben mellékelt légifelvételeket a Port Salines repülőtéréről, melyen jól látszanak a leszállást lehetetlenné tevő akadályok.

⁴⁵ Vö.: http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm

⁴⁶ Uo.

⁴⁷ Itt egy kissé homályos a történet. A Rangerezred hivatalos honlapja szerint így történt az eset, a légierő persze másképp emlékszik. Tisztázhatná a félreértést, ha nyilvánosságra hozná a pontos parancsot, valamint az arra adott választ.

⁴⁸ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm

⁴⁹ Vö.: Cole 1997., 3-4.

⁵⁰ United States Air Force: az USA légierije.

⁵¹ (8th SO Squadron): felszerelésük az MC-130E „Combat Talon I”, a Lockheed C-130-as Hercules négymotoros szállítógép átalakított változata. Fegyverzetük nincs, de APQ-122 típusú terepkövető rendszerre támaszkodva 76m alatti magasságban tevékenykedve rejtve maradnak az ellenséges lokátorok elől. Híres mondás róluk, hogy inkább *megkerülük* a dombokat, mintsem *átrepüljenek* felettük.

⁵² http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm

⁵³ Uo.

⁵⁴ Spectre: kísértet, szellem.

⁵⁵ AC-130H „Spectre” típusú gépeket üzemeltet, melyeken a grenadai háborúban a vietnami háborúban kialakult, változatlan fegyverzetet alkalmazták. Ez a következő: a géptest első részében két 20 mm-es Gatling-löveg található, míg a hátul egy 40 mm-es Bofors gépágyú és egy 105 mm-es tarack. Minden fegyver a gép bal oldaláról képes a tüzelésre. A célpontot ún. *pilon* fordulattal kerülik meg, biztosítva az állandó tűz alatt tartását annak. Rendkívül nagy pontosságra képes, s hatalmas tűzerjét felhasználhatja a saját csapatokhoz közel elhelyezkedő ellenséges csapatok ellen is. Az AC-130H-ről bővebben vö.: http://www.jetfly.hu/rovatok/jetfly/specter_040310

⁵⁶ Vö.: Cole 1997., 3.

⁵⁷ Uo.

⁵⁸ Vö.: Cole 1997., 4., valamint: http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm. Hozzáférés időpontja: 2005. május 24. 8:41

⁵⁹ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm. Hozzáférés időpontja: 2005. május 24. 8:41, valamint: <http://www.75thrra.com>

⁶⁰ Vö.: Cole 1997., 3-4.

⁶¹ Vö.: http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com>

⁶² Eliason 1994., 27.

⁶³ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com>

⁶⁴ Eliason 1994., 27.

⁶⁵ U.S. and Allied Forces for Operation Urgent Fury. The Invasion of Grenada, 1983. <http://www.fireandfury.com/modern/grenadaus.pdf>

⁶⁶ Jones 1996. 7-8.

⁶⁷ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com>

⁶⁸ Uo.

⁶⁹ Cole 1997., 42.

⁷⁰ Az akadályok jól látszanak a légi felvételen: Miller-Ridefort 1993.: A 75. Rangerezred grenadai tevékenységét taglaló részben mellékelt légi felvételek a Port Salines repülőtéréről, melyen jól látszanak a leszállást lehetetlenné tévő akadályok.

⁷¹ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com> és <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

⁷² Uo.

⁷³ Uo.

⁷⁴ A kubai munkásra azért volt szükség, mert előfordulhatott volna, hogy nem a fehér zászlót veszik észre elsőként a kubaiak, hanem csak a katonák egyenruháját, s tüzet nyitnak.

⁷⁵ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com> és <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

⁷⁶ Lásd bővebben: a 82. légideszant-hadosztály tevékenységét tárgyaló részben.

⁷⁷ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com> és <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

⁷⁸ Uo.

⁷⁹ Uo.

⁸⁰ Uo.

⁸¹ Értsd: 82. légideszant-hadosztály.

⁸² Tehát nyugatról.

⁸³ A maximális lőtávolság 400 méter az RR-nek ennél a változatánál.

⁸⁴ Ennek hatására a '80-as évek közepén a régi RR-eket felváltják az új AT-4 RR-ek.

⁸⁵ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com> és <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

⁸⁶ U.S. and Allied Forces for Operation Urgent Fury. The Invasion of Grenada, 1983. <http://www.fireandfury.com/modern/grenadaus.pdf>

⁸⁷ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com> és <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

⁸⁸ Uo.: List of casualties (=vesztésglista).

⁸⁹ U.S. and Allied Forces for Operation Urgent Fury. The Invasion of Grenada, 1983. <http://www.fireandfury.com/modern/grenadaus.pdf>

⁹⁰ Cole 1997., 52-53.

⁹¹ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com> és <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

⁹² Uo.

⁹³ Uo.

⁹⁴ Vö.: az előzetes tervezés alapján készült hadrendet (U.S. and Allied Forces for Operation Urgent Fury. The Invasion of Grenada, 1983. <http://www.fireandfury.com/modern/grenadaus.pdf>) és magát az akciót. Az előzetes hadrendben nem szerepelnek a Grand Anse-el kapcsolatos tervek. Valamint: Cole 1997., 45.

⁹⁵ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com> és <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

⁹⁶ Uo.

⁹⁷ Uo.

⁹⁸ Uo.

⁹⁹ A problémával feltűnően sokat találkozni a grenadai háborúban. Egyes katonai elemzők szerint a katonáknak a tájékozódásra – jobb híján – turistatérképek álltak csak rendelkezésükre. Vö.: Cole 1997., 44., valamint: http://www.acig.org/artman/publish/article_159.shtml (First Mishaps c. rész).

¹⁰⁰ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com> és <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

¹⁰¹ Uo.

¹⁰² Uo.

¹⁰³ Erre valószínűleg azért volt szükség, mert ha az ellenség véletlen fel is fedezi a csónakot, kevesebb eséllyel nyit tüzet egy „a vízen céltalanul sodródó lyukas csónakra”, mint a vízben úszó katonákra.

¹⁰⁴ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com> és <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

¹⁰⁵ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm,

2006/XVIII. 3-4.

valamint: <http://www.75thrra.com> és <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

¹⁰⁶ Az első három hullám a második zászlóaljat, míg a negyedik az első zászlóalj „C” századát szállította volna.

¹⁰⁷ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com>, <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

¹⁰⁸ Egy tengeri mérföld 1,852 km-nek felel meg. Így a helikopterek sebessége 185 km/h lett volna. Ez később túl gyorsnak bizonyult.

¹⁰⁹ Lásd: a korábbi akciókról szóló részeket: ekkorra már több légi szállító- és harcjárművet is vesztek az amerikaiak.

¹¹⁰ http://www.soc.mil/75thrr/75th_home.htm, valamint: <http://www.75thrra.com>, <http://www.ranger.org/rangerHistoryGrenada.html>

¹¹¹ Uo. Valamint: <http://www.specialoperations.com/Operations/grenada.html>

¹¹² Uo.

¹¹³ Uo.

¹¹⁴ Uo.

¹¹⁵ Uo.

¹¹⁶ Uo.

¹¹⁷ Uo.

¹¹⁸ Uo.

¹¹⁹ Uo.

¹²⁰ Uo.

¹²¹ Adkin 1989., 286–287.

¹²² Uo.

¹²³ Uo.

¹²⁴ Glenn–Kingston 2005. 57–58.

¹²⁵ Az adatok forrásához lásd: <http://www.geocities.com/Pentagon/Camp/7624/Grenada.htm#Grenadian%20Forces>

¹²⁶ Lind 1984.: Ebben a kongresszushoz írott, rendkívül vitatott négyoldalas jelentésben Lind, az amerikai Katonai Fejlesztési Intézet munkatársa, Gary Hart szenátor korábbi főtanácsadója rendkívül kritikus képet fest a grenadai katonai

műveletekről. Azt állítja többek között, hogy a különféle alakulatok törekvései, miszerint „mindenki megpróbálja a saját részét kivenni a tortából” káros, hátrányos a tervezésre nézve és inkább az ellenség segítségére van. Éles kritikája a légierő tevékenységére nem terjed ki: róluk egy szó sem esik a jelentésben. Megállapítja viszont, hogy a különféle *elitalakulatok teljesítménye*, mint például a Delta Force, a Rangerezred, a SEAL, *nem indokolja a rengeteg rájuk költött pénzt*.

¹²⁷ Vö.: Doubler 1994. 220–221. Idézi: http://www.rand.org/full_docs/MR1187.appd.pdf, 232.

¹²⁸ Ezért egyébként ahogy kiderült a repülőtérről kapcsolatos építési szándékok 1981-ben, az USA azonnal F–16-os vadászgépeket adott el Venezuelának, amik már képesek lettek volna felvenni a versenyt a kubai gépekkel.

¹²⁹ Eliason 1994., 18.

¹³⁰ A felsorolt szakirodalom „Feldolgozások, monográfiák, kézilyvek, tanulmányok, szakdolgozatok, cikkek, jelentések” pontja alatt a félkövérrel szedett rövidítések a dolgozatban felhasznált végjegyzetben szereplő rövidített hivatkozások. A kettőspont után következik azok feloldása. A nem félkövérrel szedett szakirodalom nem került hivatkozásként a dolgozatba, ettől függetlenül hatással volt annak elkészültére. Az Internetes szakirodalom felsorolásánál a félkövérrel szedett rész az adott weblap neve, a kettőspont után a pontos útvonala következik annak a résznek, amit felhasználtam. A dolgozatban a végjegyzetekben nem jelöltem külön a weboldalak nevét, csak a pontos elérési útvonalat. Az oldalak pontos neve tehát az Internetes szakirodalom címszó alatt található.

Azokat a műveket, amiket felhasználtam ugyan a dolgozat elkészítésében, ám a munkára nem voltak közvetlen hatással – általános jellegük miatt – a szakirodalom részben nem tartottam szükségesnek felsorolni.